

Memòria anual de les activitats de la Societat d'Onomàstica (2023)

La Societat d'Onomàstica (SdO) fou fundada l'any 1980 pel professor Dr. Enric Moreu Rey juntament amb diversos col·legues universitaris i estudiosos locals, especialment del Camp de Tarragona. Té personalitat jurídica pròpia i és inscrita des del dia 2 d'octubre del 1980 en el Registre Provincial d'Associacions de Barcelona, secció 1a, amb el número 4836. El domicili social és al carrer de la Diputació, 276, principal, 08009, Barcelona.

L'objecte de l'entitat és, principalment, el foment de l'inventari i l'estudi dels noms propis (de persona i de lloc) i facilitar-ne la publicació; l'assessorament a persones interessades a fer estudis en aquest camp; i l'organització de col·loquis sobre onomàstica catalana.

Actualment, les activitats principals de la SdO són: a) la celebració de col·loquis i jornades d'onomàstica; b) la publicació de la revista *Noms*, l'anuari *Onomàstica* i d'estudis monogràfics en la col·lecció *L'Estralla*; i c) l'assessorament en temes d'onomàstica.

La SdO és una entitat adherida de l'Institut d'Estudis Catalans (17-X-2016), i també compta amb el suport de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, del Gabinet d'Onomàstica de la Universitat de les Illes Balears, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Acadèmia Aragonesa de la Llengua.

Pressupost de l'any 2023

Entrades:

Quotes de socis: 5.800,00 €

Subvenció de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua: 3.000,00 €

Subvenció del Consell Insular de Formentera i de l'Institut d'Estudis Eivissencs:
5.000,00 €

Subvenció de la Diputació de Girona, l'Ajuntament de Maçanet de la Selva i el
Taller d'Història de Maçanet: 15.000,00

Per la venda de publicacions de l'entitat: 400,00 €

Total entrades: 29.200,00 €

Sortides:

Publicacions periòdiques:

Maquetació i correcció de *Noms* 19 i 20, i *Anuari* 9: 3.804,55 €

Impressió i tramesa de *Noms* 19 i 20, i *Anuari* 9: 2.367,00 € Monografies
(col·lecció *L'Estralla*):

Vicent Ferrer i Mayans & Enric Ribes i Marí. *La toponímia de Formentera*.
(*L'Estralla* 12): 5.000,00 € (maquetació + correcció + impressió)

Enric Ribes i Marí. *L'onomàstica de Maçanet de la Selva* (*L'Estralla* 13):
15.000,00 € (maquetació + correcció + impressió)

Assegurança anual: 279,05 €
Allotjament i manteniment web: 484 €
Despeses financeres: 979,28 €
Despeses del 49è col·loqui de la SdO (a Eivissa i a Formentera): 400 €
Despeses pujar els BISO's al portal RACO: 4.099,55 €
Despeses de gestoria: 145,02 €
IRPF: 723,45 €

Total sortides: 33.281,90 €

Saldo d'entrades i sortides 2023: -4.081,90 €

Romanent a 30/12/2022: 10.035,65 €

Altes i baixes de socis

Durant el present exercici s'ha produït el següent moviment de socis: Baixes 9; Altes: 12.

Actualment, el nombre de socis en actiu és de 231.

Calendari d'activitats

COL·LOQUIS I CONGRESSOS

Els dies 29 i 30 d'abril i 1 de maig de 2023 es va dur a terme el [49è Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, celebrat a Eivissa i a Formentera](#). Organització: Societat d'Onomàstica, Institut d'Estudis Catalans, Universitat de les Illes Balears, Consell Insular d'Eivissa, Consell Insular de Formentera. Entitats col·laboradores: Ajuntament de Sant Antoni de Portmany; Institut d'Estudis Eivissencs; Obra Cultural Balear de Formentera.

Sessió del dia 29

- Josep Antoni Prats i Serra. *Les vendes: element territorial propi de les Pitiüses.*
- Irene Tetteh. *Recollida de topònims de la costa del municipi de Santa Eulària des Riu: darrer treball de camp.*
- Neus Marí Planells. *L'evolució del (des)coneixement de la toponímia dels illots de Ponent del municipi de Sant Josep de sa Talaia. Breu anàlisi de les dades recollides des dels anys 80 fins avui.*
- Eulàlia Fons. *El Nomenclàtor Geogràfic de les Illes Balears (NGIB): reptes actuals.*
- Joan Anton Rabella. *El tractament de la toponímia a la revista Eivissa.*
- Cosme Aguiló. *Les Formigues, un topònim amb rèpliques esparses per la meitat occidental de la Mediterrània.*
- Marc Rosés. *Solució informàtica per a la recollida i inventari de toponímia.*

- Xavier Gomila. *Recollida i estudi de la toponímia litoral: el cas de la costa de Menorca.*
- Joan Rovira i Miró. *Aproximació a la hidronímia del terme i vila de la Sénia (Montsià).*
- Maria Lozano Fresno. *Aproximació als hidrònims i talassònims rapitencs.*
- Bernat Vellvè Blanch. *Hidronímia del terme municipal del Catllar.*
- Sílvia Veà. *Les illes fluvials del tram català de l'Ebre.*
- Xavier Planas Batlle i Joan Tort Donada. *Cala d'Hort: es Terrers, es Macs Rojos, es Boldador i ses Mareses. Un exemple de toponímia geològica eivissenca.*

Diumenge, 30 d'abril es va realitzar una excursió en barca per la costa de Sant Antoni de Portmany, amb explicacions toponímiques d'Enric Ribes.

Sessió del dia 1 de maig

- Ángel Custodio Navarro. *Les Lleis lingüístiques i les relatives a l'empara i protecció de la toponímia, són veritablement Lleis? (L'exemple de les Pitiüses).*
- Mar Batlle. *La toponímia de Formentera al DECat.*
- Vicent Ferrer Mayans. *Propostes per a la divulgació i la reinserció de topònims.*
- Enric Ribes. *La toponímia de Formentera, un indicador per a l'estudi diacrònic de l'eivissenc.*
- Marc Rosés. *Solució informàtica per a la recollida i inventari de toponímia.*
- Antoni Ferrer Abárzuza. *Gent nova a llocs vells. Els topònims de la colonització de la Mola de Formentera (s. XVII-XVIII).*
- Jesús Bernat Agut. *Toponímia de la costa de restinga entre Almenara i Alcanar.*
- Josep Miquel Ribés i Andreu Beltrán. *Talassonímia dels mariners del Grau de Castelló de la Plana.*

La sessió va acabar amb la presentació del llibre de Vicent Ferrer Mayans i Enric Ribes *La toponímia de Formentera*, publicat per la Societat d'Onomàstica.

Els dies 2, 3 i 4 d'octubre se celebrà el [Segon Congrés Toponomasticon Hispaniae](#) a Miraflores de la Sierra. Hi participaren entre d'altres consocis Mar Batlle, Emili Casanova, J. Enrique Gargallo, Javier Giralt, Maite Mollà, Javier Terrado, Robert Pocklington, Carlos Ángel Rizo Jiménez, Josep Andrés Torres.

Els dies 27 i 28 d'octubre es va celebrar la [XVI Jornada d'Onomàstica organitzada per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua](#), a Silla. La nostra consòcia Maite Mollà va presentar els darrers fullets de toponímia municipal de l'Horta i de la Ribera Baixa i les Actes de la XV Jornada d'Onomàstica celebrada el 2022. I els consocis M. Isabel Guardiola i Josep Martines van presentar-hi comunicacions. Hi varen assistir la Secretària de la SdO, Mar Batlle, i el president de l'entitat, Pere Navarro.

El dia 16 de desembre es va celebrar la [XXXI Jornada d'Antroponímia i Toponímia: Els malnoms](#), a Lluçmajor, organitzat pel Universitat de les Illes Balears, en la qual va presentar una comunicació els consocis Bernat Vellvè Blanch, Antoni Ordinas Garau i Andreu Ramis Puig-gros.

La Societat d'Onomàstica col·labora en l'organització del Congrés Internacional sobre Onomàstica Hispànica que s'ha de celebrar a la Universitat de València, els dies 11, 12 i 13 d'abril de 2024. Cal fer constar que tant en el comitè organitzador com en el científic hi participen diferents consocis de la SdO.

PRESENTACIONS DE LLIBRES

Dissabte dia 18 de març va tenir lloc la presentació del llibre *La toponímia de la costa de Sant Antoni de Portmany*, d'Enric Ribes i Marí, a l'auditori del Centre Cultural Cervantes (c. de l'Estrella, 17, Sant Antoni de Portmany).

Dijous 23 de març va tenir lloc la presentació del llibre *La toponímia de la costa de Sant Josep de sa Talaia*, a càrrec dels autors, Neus Marí Planells i Enric Ribes i Marí, al Centre de Cultura Can Jeroni.

Divendres 14 d'abril va tenir lloc la presentació del *Recull onomàstic de Cardedeu*, d'Enric Garcia-Pey i Pey.

Dijous 20 d'abril va tenir lloc la presentació de l'obra *Val més un bon nom que bona fortuna. Un compendi fraseogràfic antroponímic català*, de Sílvia J. Pínter i Soler, publicat per la Societat d'Onomàstica amb el suport de l'Ajuntament d'Agullent.

Diumenge 1 de maig es va presenta el llibre de Vicent Ferrer Mayans i Enric Ribes *La toponímia de Formentera*, publicat per la Societat d'Onomàstica, en el marc de la celebració del 49è Col·loqui de la SdO.

Diumenge 8 d'octubre va tenir lloc la presentació de l'obra *Onomàstica de Maçanet de la Selva*, d'Enric Ribes i Marí, publicat per la Societat d'Onomàstica en coedició amb l'Institut d'Estudis Catalans i el Taller d'Història de Maçanet, i amb el suport de l'Ajuntament de Maçanet de la Selva i de la Diputació de Girona.

Publicacions de la Societat d'Onomàstica

NOMS. S'han publicat els números 19 i 20, disponibles a l'adreça: <https://www.onomastica.cat/noms>

ONOMÀSTICA. Anuari de la Societat d'Onomàstica. Durant el 2023 s'ha publicat el número 9 (2023). Tots els números de l'Anuari de la SdO es troben en obert a l'adreça: <https://raco.cat/index.php/Onomastica/>

L'ESTRALLA. Durant l'actual exercici han estat publicats els següents volums:

- Vicent Ferrer Mayans i Enric Ribes *La toponímia de Formentera*. Barcelona: SdO, L'Estralla, 12.
- Enric Ribes i Marí. *Onomàstica de Maçanet de la Selva*. Barcelona: SdO, L'Estralla, 13.

I s'ha fet la impressió de *Llengua, dialecte i frontera al nord del país* (L'Estralla, 9), que ha anat a càrrec de Presses Universitàries Perpignan.

Digitalització del Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica

S'ha dut a terme la digitalització i pujada a RACO dels números 1-100 del Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica, que contenen uns 1700 articles.

Assessorament i treballs en curs

Durant l'any 2023 la SdO ha publicat una seixantena de notícies relacionades amb l'onomàstica. Ha atès una vintena de consultes de caire bibliogràfic o d'informació sobre antroponímia i toponímia.

Pere Navarro ha dirigit el Treball de Fi de Grau de Maria Lozano, titulat "Onomàstica de la Ràpita", presentat el 27 de juny de 2023.

Pere Navarro ha dirigit el Treball de Fi de Grau de de Joan Rovira Miró, titulat "Onomàstica de la Sénia", presentat el 27 de juny de 2023.

Pere Navarro està dirigit el Treball de Fi de Màster d'Anna Masalias Palou "Onomàstica del terme municipal de Pira (Conca de Barberà)".

Joan Tort i Jordi Corominas Dulcet han codirigit la tesi doctoral "Els noms de lloc i els fenòmens geològics perillosos. Andorra com a cas d'estudi", de Xavier Planas Batlle, presentada el dia 28 de març de 2023 a la Sala d'Actes de la Universitat d'Andorra.

Pere Navarro i Albert Turull han codirigit la tesi doctoral "Onomàstica del Morell. Estudi i inventari", d'Anna Domingo Palau, presentada el dia 14 de desembre de 2023, a la Sala de Graus del Campus Catalunya de la Universitat Rovira i Virgili.

Pere Navarro ha col·laborat amb els Serveis Territorials del Camp de Tarragona de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya en el projecte "Camins del català", rutes pel territori vinculades directament a la història de la nostra llengua. En aquest cas concret, s'ha elaborat una ruta anomenada "Entre Al-Àndalus i la Marca Hispànica: la toponímia àrab al Camp de Tarragona", que ressegueix els topònims d'origen àrab presents en les comarques del Priorat, el Camp de Tarragona, la Conca de Barberà, el Segrià, les Garrigues, la Segarra, l'Urgell, el Pla d'Urgell, l'Anoia i el Penedès.

Assumpció Rehues duu a terme la monografia onomàstica de Collbató (Baix Llobregat).

Rosa M. Anglès i Ernestina Vallverdú estan preparant la monografia onomàstica de Senan (Conca de Barberà).

Carme Miquel ha començat a treballar en l'onomàstica de la Pobla de Montornès (Tarragonès).

M. Isabel Guardiola ha dirigit els següents TFG, Grau en Filologia Catalana, a la Universitat d'Alacant:

- Marc Giménez Ferrero: *La literatura a peu de carrer: toponímia urbana a la comarca de l'Alacantí*.
- Marina Marhuenda Mas: *Uns crien la fama i altres carden la llana: malnoms del poble de la Vall de Laguar*.

Difusió cultural

Maite Mollà, tècnica de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, va participar en el programa [Geografia lingüística](#) de Radio Valencia Cadena Ser per explicar l'origen del nom dels pobles i accidents geogràfics més destacats de València. I com a membre de la Comisión Especializada de Nombres Geográficos ha col·laborat en la realització de les *Directrices toponímicas de uso internacional para editores de mapas, cartas náuticas y otras publicaciones* (Madrid: IGN, 2023). [https://www.ign.es/web/resources/acercaDe/libDigPub/Directrices_toponimicas_2023.pdf]

Joan Anton Rabella, de d'Oficina d'Onomàstica de l'IEC, va ser entrevistat en el Telenotícies de TV3, el dia de Sant Esteve, per explicar la situació dels antropònims tradicionals i els moderns a Catalunya.

Premi Ramon Amigó

Pere Navarro i Joan Anton Rabella estan fent el seguiment del treball sobre l'onomàstica de Pradell de la Teixeta (Priorat), que estan duent a terme Cosima Vergari i Josep Maria Duran Rovira, guardonats amb el IV Premi Ramon Amigó i Anglès.

Tesis doctorals

Durant aquest any han llegit la tesi doctoral els consocis:

Xavier Planas Batlle. *Els noms de lloc i els fenòmens geològics perillosos. Andorra com a cas d'estudi*.

Núria Garcia-Quera. *Els topònims del Pallars Sobirà i la seva etimologia. Una proposta metodològica interdisciplinària*.

Francesc Hernández Flor. *Els malnoms de l'Horta Sud: estudi motivacional i lingüístic*.

Relacions institucionals

El dia 2 de març la Junta de la SdO es va reunir amb la presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, Sra. Verònica Cantó, a la seu d'aquesta institució, per concretar la cronologia de l'organització de col·loquis conjuntament, que a partir d'ara serà de cinc anys.

El dia 26 de juny representants de la Junta de la SdO es van reunir amb el president de l'Acadèmia Aragonesa de la Llengua, Sr. Javier Giralt, a la seu d'aquesta institució, per forjar vincles de col·laboració per organitzar de manera conjunta a l'Aragó el 50è Col·loqui de la Societat d'Onomàstica la propera primavera del 2024, així com per publicar estudis toponomàstics que es puguin dur a terme en un futur.

El dia 29 de juny representants de la Junta de la SdO es van reunir amb la presidenta de l'Institut d'Estudis Catalans, Sra. Teresa Cabré, a la seu d'aquesta institució, per renovar el conveni de col·laboració entre ambdues entitats i pel qual la SdO és un ens adherit de l'Institut d'Estudis Catalans, circumstància que li permet emprar les sales d'aquesta entitat per dur-hi a terme les seves reunions.

Estadística de reunions de Junta Directiva

Resum estadístic de les reunions anuals celebrades per la Junta Directiva de la Societat d'Onomàstica entre 2013/2022. Les corresponents als tres darrers anys, 2021/2023, han estat realitzades amb caràcter telemàtic:

Any	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Reunions	8	3	4	7	5	6	6	3	5	4	4

Barcelona, gener de 2024